

РОЛЬ УПОВНОВАЖЕНОГО ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ З ПРАВ ЛЮДИНИ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ ПРАВ СУБ'ЄКТІВ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ В УМОВАХ ВІЙНИ

***БОЧКОВА Інга Ігорівна,**
канд. юрид. наук, ст. викладач,
РАПТАНОВА Оксана Андріївна,
здобувач вищої освіти
Харківський національний університет
міського господарства імені О. М. Бекетова*

В умовах введеного в Україні воєнного стану захист персональних даних від випадкових втрати або знищення, від незаконної обробки, у тому числі незаконного знищення чи доступу до персональних даних, захист державних інформаційних ресурсів, ІТ-систем об'єктів критичної інфраструктури, державних реєстрів, які містять персональні дані є вкрай важливими.

Персональні дані - відомості чи сукупність відомостей про фізичну особу, яка ідентифікована або може бути конкретно ідентифікована. [1]

Відповідно до ст. 22 Закону України «Про захист персональних даних» контроль за додержанням законодавства про захист персональних даних у межах повноважень, передбачених законом, покладено на суди та Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, тому, для з'ясування реального становища щодо захисту персональних даних в сучасних умовах, вважаємо доцільним в цій роботі проаналізувати діяльність Уповноваженого.

Контроль Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини у сфері захисту персональних даних здійснюється шляхом проведення перевірок фізичних осіб, фізичних осіб - підприємців, підприємств, установ і організацій усіх форм власності, органів державної влади та місцевого самоврядування, що є володільцями та/або розпорядниками персональних даних. Перевірки можуть бути планові, позапланові, виїзні та безвиїзні.

Протягом 2022 року Уповноваженим фіксувались такі порушення законодавства про захист персональних даних: неправомірна обробка персональних даних, зокрема їх неправомірне поширення та використання, незабезпечення надання суб'єкту персональних даних повної інформації щодо володільця персональних даних, неналежне оформлення згоди на обробку персональних даних, ненадання доступу до своїх персональних даних (інформації про себе), оприлюднення в мережі Інтернет персональних даних українських військових та іноземних громадян, які надають військову допомогу Україні на період дії воєнного стану, надмірний збір персональних даних надавачами гуманітарної, волонтерської та іншої благодійної допомоги населенню. [2]

За повідомленням Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, від початку повномасштабного воєнного вторгнення Російської Федерації в Україну Урядова команда реагування на комп'ютерні

надзвичайні події CERT-UA зареєструвала та дослідила понад 1500 атак. Більшість із них — з боку Російської Федерації. Всі ці справи знаходяться зокрема і в полі зору Уповноваженого.

У 2022 році надійшло 844 звернення та реагування на випадки порушень прав людини та громадянина здійснено щодо: 60% повідомлень, пов'язаних з незаконною обробкою персональних даних; 28% повідомлень про порушення права на доступ до інформації про себе; 12% повідомлення щодо організації обробки персональних даних.

Щодо зазначених повідомлень відкрито 66 проваджень Уповноваженого, за якими вжито заходів реагування з метою поновлення прав громадян (суб'єктів персональних даних). Упродовж звітнього періоду працівниками Секретаріату Уповноваженого було проведено 85 перевірок щодо додержання законодавства про захист персональних даних. За результатами проведених перевірок видано 75 приписів про усунення порушень, які є обов'язковими для виконання. [2]

У зв'язку з масовими кібератаками, розповсюдженням зловмисниками небезпечних листів електронною поштою та з метою запобігання втрати персональних даних і порушення прав громадян опубліковано відповідні застереження та надано рекомендації громадянам та іншим суб'єктам відносин, пов'язаних із персональними даними. Також упродовж 2022 року працівниками Секретаріату Уповноваженого проводилось навчання для працівників державних органів та суддів щодо актуальних питань захисту персональних даних.

Підводячи підсумки зазначимо, що наведена статистика свідчить про дуже активну систематичну всеохопливу діяльність Уповноваженого ВРУ з прав людини у заданому напрямі, що дає підстави для позитивної оцінки його діяльності. Посягання на персональні дані різних громадян, що займають різне становище і відіграють різну роль в українському суспільстві під час війни є не просто порушенням особистих суб'єктивних прав осіб (дотримання яких само по собі в правовій державі є найвищою цінністю), але й є замахом на інформаційну безпеку всієї держави, саме тому діяльність Уповноваженого ВРУ з прав людини в сфері контролю за дотриманням прав суб'єктів персональних даних не можна переоцінити.

Список використаних джерел:

1. Про захист персональних даних : Закон України від 1 червня 2010 року № 2297 [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text>, вільний (дата звернення: 27.10.2023). – Назва з екрана.

2. Офіційний сайт Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://ombudsman.gov.ua/>, вільний (дата звернення: 27.10.2023). – Назва з екрана.